

Kaikkien poliisi? -podcastin tekstivastine, jakso 3

AB: Anna Byckling

AC: Anniina Cederlund

J: Johanna Nurmi

M: Maria Rossi

S: Sami Hätönen

AB: Kaikkien poliisi? on podcastsarja monimuotoisuudesta ja vähemmistöistä poliisissa ja poliisin työssä. Tässä jaksossa keskustelemme naisista ja miehistä poliisissa. Miksi naisia on poliiseina vähemmän kuin miehiä? Onko sukupuolella merkitystä joissain poliisitehtävissä? Muuttuuko jokin poliisityössä, kun naisten osuus työntekijöistä kasvaa?

Sarjan tuottaa Poliisiammattikorkeakoulu ja juontaa viestintäasiantuntija Anna Byckling.

Tervetuloa mukaan keskusteluun siitä, onko poliisi ”kaikkien poliisi”.

AB: Aiemmissa jaksoissa on kuultu muun muassa etnisiin ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien poliisien tarinoita ja keskusteltu siitä, miten nämä vähemmistöt näkyvät poliisin työssä. Tänäpäin me jutellaan joukosta, johon kuuluu puolet Suomen väestöstä, mutta joiden osuus poliisissa on selvästi pienempi - siis naisista.

Suomessa monet koulutusalat ja työtehtävät ovat edelleen vahvasti sukupuolittuneita. Esimerkiksi terveydenhoitajista lähes 100 prosenttia on naisia, kun taas melkein kaikki teollisuuskoneasentajat ovat miehiä. Suomalaisista poliiseista noin 20 prosenttia on naisia. Alipäälylytyössä ja päälylytyössä naisia on noin 13 prosenttia.

Näiden lukujen valossa meillä on studiossa tänäpäin hyvin epäedustava otos poliisista: yksi mies ja kolme naista, joista kaksi on alipäälylytyökoulutuksen käyneitä. Tervetuloa keskusteluun, vanhempi konstaapeli Johanna Nurmi, ylikonstaapeli Maria Rossi, rikosylikonstaapeli Anniina Cederlund ja ylikomisario Sami Hätönen.

- Kiitos.

AB: Käydään alkuun lyhyt esittelykierros: miten teistä tuli poliiseja ja mitä teette?

AC: Jos minä vaikka aloitan. Työskentelen tällä hetkellä henkirikostutkinnassa Keskusrikospoliisissa, ja virkaikää takana on 13 vuotta. Olen tullut organisaatioon 30-vuotiaana, ja olen aiemmin työskennellyt parturikampaajana ja siinä suurimmaksi osaksi toimin yrittäjänä.

AB: Oletko aina halunnut poliisiksi salaa?

AC: Poliisin ammatti ei ollut pikkutyön haave, vaan tuli ajatuksiin aikuisena että voisi tehdä elämässä muutakin kuin parturikampaaja-ammattia. Se ammatti tuli itselle niin, että yläasteen jälkeen, kun piti valita minne lähtee, ja koulutusmahdollisuuksia ei ollut niin paljon tarjolla. Eli poliisin ammatti, ja mitä siihen liittyy, alkoi kiinnostaa sitten aikuisena.

AB: Mites Johanna?

J: Olen talousrikostutkijana Itä-Uudellamaalla, ja valmistunut Polamkista nyt tänä kesänä, eli virkaikää ei vielä ole hirveästi ehtinyt kertyä. Hain poliisikouluun tuossa vähän enne 30 rajapyykin ylittämistä, sitä ennen olen opiskellut rikosseuraamusalan sosionomiksi ja työskennellyt sosiaalialalla ja varhaiskasvatusalalla ja Rikosseuraamuslaitoksella.

AB: Entä Maria?

M: Mä olen perinteisesti pikkutyttö, joka haaveili rupeavansa poliisiksi. Armeijan jälkeen hain poliisikouluun ja nyt taitaa olla takana 18 vuotta miekkavaatteissa. Tällä hetkellä toimin Keskusrikospoliisissa, mulla on vakivirka siellä lasten seksuaalisen hyväksikäytön kansallisessa asiantuntijaryhmässä ryhmänjohtajana, mutta olen nyt lainassa Poliisihallituksessa puolitoista vuotta Barnahus-hankkeessa.

AB: Mikäs Samin tarina on?

S: Olen aikanaan todennut ihan ääneen, että olen ollut aina poliisi ja tulen aina olemaankin. Olen poliisin poika ja kai siinä on pääsyy sille, miksi olen tähän ammattiin päätenyt. Nuorena ajattelin, että musta voisi tulla valokuvaajakin, mutta sitten tuli molemmat, eli valokuvaajahommia on voinut tehdä tässä poliisitöiden ohella. Mutta tulen aina olemaan poliisi, se on ihan varmaa, olen nauttinut suuresti, ja poliisina olen ollut nyt 22 vuotta.

AB: Poliiseista tosiaan noin 80 prosenttia on tällä hetkellä miehiä. Minkälaista on työskennellä näin miesvaltaisessa organisaatiossa?

M: Minä ainakin olen kokenut itse asiassa ihan positiivisena kokemuksena sen. Tykkään työskennellä poliisissa, olen tykännyt tähän asti ja varmaan tykkään jatkossakin. Miesvaltaisella alalla on tietyllä tapaa ihan helppoakin työskennellä, kun miehet on ehkä tietyllä tapaa suurempia. Omalle kohdalle ei ole onneksi osunut sellaista työyhteisöä, missä olisi valtavasti syrjitty naisia, vaikka toki olen ollut monessa paikassa ainoa nainen. Olin alipäällystötutkinnon omalla luokalla ainoa naispuolinen opiskelija, ja ensimmäisessä kenttävuorossa, mihin päädyin työhön, olin ainoa nainen kentällä, mutta en ole kokenut, että nämä työyhteisöt olisivat mitenkään mua sen suhteen syrjineet. Olen toki kuullut toisenlaisiakin tarinoita, mutta onneksi näin.

J: Voin kompata kyllä tuota, että olen kokenut oikeastaan pelkästään positiivisena tämän. Se ei ehkä ole asia, jota hirveästi tiedostaisi koko ajan tai ajattelisi, että on hirveän miesvaltaisella alalla. Jotenkin, kun on ollut myös hyvin naisvaltaisella alalla, niin siihen verrattuna näen tässä hyvin paljon positiivisia puolia, ja en myöskään tunnista, että olisi syrjitty oman sukupuolen takia tai koska kuuluu vähemmistöön. Eli kyllä minunkin kokemukset ovat hyvin positiivisia.

AC: Tuohon ei oikeastaan ole mitään lisättävää. Itsekin olen työskennellyt monissa eri ryhmissä ja erilaisissa rooleissa, ja olen kokenut kyllä olevani ihan tasavertainen miesten kanssa työtehtävissä.

S: Kai minunkin pitää jotain kommentoida, ja ehkä voisi sanoa että välillä on jopa harmittanut se, että naisia on ollut niin vähän. Kun pitkään olen kouluttajana toiminut, niin on sellaisia koulutuksia, missä ei ole yhtään naista tai naisten määrä on hyvin vähäinen, ja se ei voi olla vaikuttamatta dynamiikkaan. Se avartaisi jotenkin näkemystä ja ehkä jollain tavalla toisi lisää väriä ja vivahteita, että siellä olisi molempia sukupuolia edustettuna.

AB: Ja onhan sitä tutkittukin, että sellaiset työyhteisöt ovat hyvinvoivempia, joissa on moninainen henkilöstö. Onko teitä syrjitty tai oletteko kokeneet häirintää sukupuolen perusteella tai muuten?

AC: 13 vuoden aikana olen itse kokenut, että jos tällaisia tilanteita tulee, niin ainoa oikea lähestymistapa itsellä on ollut se, että on mahdollisimman avoin ja puhuu asioista suoraan ja yrittää mahdollisimman rakentavasti ratkaista niitä, niin saa hyvän lopputuloksen. Toki olemme kaikki erilaisia, ja suhtaudutaan asioihin eri tavalla, mutta tämä on ainakin yksi työkalu, mitä voisi käyttää, jos syrjintää tai muuten häiritsevää käytöstä kokee työyhteisössä tai työtehtävällä.

AB: Entä Sami, onko sinulla kokemuksia syrjinnästä?

S: Niin, vaikka nyt tässä podcastia tehtäessä olen selvästi vähemmistössä, mutta tuolla arjen työssä, niin kuin sanottu niin varsin miehisestä alasta on edelleen tänäkin päivänä kyse. Kyllä, voisin sanoa että nuoren ikäni takia olen jossain vaiheessa virkauraa kokenut sillä tavalla, että poliisi on ollut vanhoillinen organisaatio ainakin aiemmin ja silloin nuorena esimieheksi nouseminen ei ollut ihan helppoa. Se vaati valtavasti ponnistelua ja siitä nuoresta iästä ja virkaiästä, jos ei nyt kärsimään joutunut niin kyllä siitä kuulemaan joutui eri tilanteissa. Joutui hirveästi todistelemaan omaa hyvyttään ja jatkuvia näyttöä antamaan sen nuoren iän takia.

M: Tuosta kyllä komppaan, että se ei välttämättä tosiaan ole sukupuoleen liittyvää vaan just siihen, että on nuori poika tai nuori tyttö. Ainakin silloin parikymmentä vuotta sitten tuntui, että se oli aika kova juttu, että piti olla virkaikä takana, että on niin sanotusti minkäänlaisia lihaksia edes kommentoida mihinkään. Piti olla vahvasti kokemusta takana, että otettiin tosissaan.

AB: Otetaanpa tähän väliin pieni historiapläjäys. Suomessahan naiset ovat voineet hakea yhtenäiseen poliisikoulutukseen ja samoihin tehtäviin miesten kanssa 1970-luvulta lähtien. Sitä ennenkin poliiseina oli naisia, mutta heillä oli omat naispoliisien tehtävät ja omat naispoliisikurssit. Ihan mutkattomasti ei naisten tuleminen poliisihommiin ole 70-luvun jälkeenkään: pitkään nähtiin, että naisten määrän kasvuun liittyy ongelmia poliisissa. Viimeisimmät huolestuneet äänenpainot julkisuudessa kuultiin reilu vuosi sitten. Polamkissa aloitti ensimmäistä kertaa historiassa kurssi, jolla puolet opiskelijoista oli naisia. Siinä yhteydessä poliisijärjestö toi varovasti esiin huolen siitä, miten fyysisesti heikompi osapuoli pärjää, kun poliiseihin kohdistuva väkivalta jatkuvasti lisääntyy, ja toisaalta miten naiset pärjäävät raskaiden suojarusteiden kanssa. Millaisia ajatuksia tämä teissä herättää?

M: Herättää toki ajatuksia. Olen aina hymähdellyt vahvasti sille, että ollaan niin kovasti huolissaan naisista ja raskaista suojarusteista. Totta kai naiset ovat lähtökohtaisesti pienempiä ja fyysisesti heikompia, jos suoraan karrikoidaan, toki poikkeuksia löytyy. Mutta luulen, että jokainen nainen, joka hakeutuu poliisiin ammattiin, on kyllä ihan täysin tietoinen siitä, minkälaiseen ammattiin on tulossa ja minkälaisia suojarusteita me esimerkiksi kannetaan. Ja kyllä ne ovat tänä päivänä jo niin hyvin ergonomisesti muotoiltuja kuitenkin, että en näkisi minkään tasoisena ongelmana, että on se sitten nainen tai mies - miehiäkin voi myös olla pienikokoisia - pystyisi tätä ammattia suorittamaan näiden varusteiden kanssa. Toinen mitä myös on nostettu kovastikin esiin, että pärjätäänkö me jos naisia tulee lisää poliisiin, koska sitten ei ole sitä fyysistä voimaa. Mutta haluaisin ajatella sitä myös sieltä toiselta kantilta: jos ollaan sellaisessa tilanteessa, missä on mahdollisuus siihen, että asiakas provosoituu poliisista, niin aika usein se nainen saattaa olla siinä tilannetta rauhoittava hahmo.

S: Tietysti ensimmäisenä yleisesti tulee mieleen, kun puhutaan poliisin työstä, ne poliisin kenttätehtävät eli valvonta- ja hälytystehtävät, mutta meillä on erittäin laaja tehtäväkenttä. Ja tilanne onkin mielenkiintoinen, kun poliisiopinnoissa meidät kaikki ajetaan siihen samaan muottiin ja meillä on tämä kaikille kaikkea -periaate voimassa eli kaikille opetaan sekä rikostorjunnan että valvonta- ja hälytystoiminnan ja liikennevalvonnan perusteet, ja myös työharjoitteluajana kaikki joutuu tai pääsee niihin tehtäviin monipuolisesti. Mutta sen jälkeen

tiet eroaa sillä tavalla, että jokainen löytää itselleen sopivan työtehtävän sieltä laajasta skaalasta, ja eikös se näin ole, että naiset on tällä hetkellä rikostorjunnassa 30 prosentin osuudella edustettuna - että aika moni nainen edelleenkin päätyy rikostorjunnan tehtäviin.

J: Se on ehkä se kuva, mikä poliisista on, että työ on pelkästään sitä painimista aamusta iltaan niissä raskaissa varusteissa. Mutta just tämä mitä Sami sanoi, haluaisin kanssa muistuttaa, että poliisissa tehtäväkenttä on niin laaja: itsellekin oli alusta asti selvää, että haluan tutkinnan puolelle. Ne kokemukset, mitä kentältä on, on tosi positiivisia. Ja komppaan kyllä tuota, että muistan muutamiakin tilanteita, joissa ihan selkeästi se, että paikalle on tullut nainen, on itse asiassa toiminut rauhoittavana tekijänä. Mun kokemukset on sieltä positiivisia, mutta silti tiesi, että kun olen pienikokoinen nainen ja vahvuudet on tutkinnan puolella, niin ehdottomasti haluan sinne suuntautua.

AC: Itse katson vahvuutena sen, että me ymmärretään myös se kenttä, valvonta- ja hälytystoiminta - itsekin toimin tutkinnassa - niin se että mulla silti on laaja-alainen näkemys poliisinammattista. Se on erittäin hyvä, että saadaan koulutuksen myötä näkemystä siitä, mitä kaikkea meidän työ pitää sisällään, vaikka se suuntautuisi heti tutkintaan. Silloin mun on helpompi työskennellä, kun ymmärrän myös miten muualla toimitaan, miten tehdään asioita. Tosiaan naisena, toimiessani kentällä erinäisiä vuosia, koen että ihan siinä missä miehetkin ollaan menty ja pärjätty: asenteella mennään, ja kun pidetään itsestä hyvää huolta, niin ei ole mitään hätää.

M: Ja pitää muistaa kuitenkin, että siellä kentälläkään poliisi ei lähde nyrkit pystyssä omia voimiaan koettelemaan missään tilanteessa, oli nainen tai mies, vaan meillä on ihan selkeät portaot siihen, mitä voimakeinoja ja miten pystytään käyttämään, vastaantulevaa voimaa ajatellen. Ihan samalla lailla se pätee myös esimerkiksi pienikokoiseen miespartioon kuin naisiin - en näkisi tätä enää minkään näköisenä vakavan keskustelun aiheena tänä päivänä, vaan päinvastoin lähdetäisiin hakemaan rikkauksia siitä, että siellä on erilaisia, eri sukupuolta ja erilaisia ominaisuuksia omaavia ihmisiä kentällä sekä tutkinnassa.

S: Tuo mitä Maria sanoitkin, että se ei ole sukupuolikysymys, niitä on pieniä miehiäkin. Fysiikan laeille emme voi mitään: jos vastassa on isokokoinen, toistasataa kiloa painava asiakas ja hänet täytyy taltuttaa, niin joskus vaan väistämättä me tarvitaan fyysistä voimaa. Mutta ne tilanteet on erittäin harvinaisia, ja se on ehkä olennaista, että niihin voimankäyttötilanteisiin ajautumista voidaan välttää mahdollisimman pitkälle, ja sitä voidaan välttää muun muassa niillä vuorovaikutustaidoilla ja sillä, miten tilanteisiin tartutaan.

AB: Usein, kun puhutaan miesten ja naisten tasa-arvosta, nousevat esiin poliisikoulutuksen valintakokeet ja se, että siellä on erilaiset suoritusvaatimukset ja pisteytykset joissain osakokeissa miehille ja naisille. Onko perusteltua, että vaatimukset ovat erilaiset, kun koulutetaan samaan työhön - mitä te tähän sanotte?

S: Kyllähän tämä on aihe, joka kieltämättä herättää poliisikunnassa keskustelua. Jos yhtäältä ylpeinä esitellään, että meillä on tällainen järjestelmä käytössä, niin toisaalta se herättää kahvipöytäkeskustelutasolla varsinkin niitä tuntemuksia, että onko se oikein enää tänä päivänä. Että jos pitäisi ajatella sukupuolineutraalisti, niin miten sitten pienet miehet, eikö heitä syrjitä tässä kun heille on tiukemmat vaatimukset kuin isoilla naisilla. Ehkä tuollaisesta ajattelutavasta pitäisi jonain päivänä luopua. Ihan henkilökohtainen mielipiteeni on se, että jos samoihin tehtäviin koulutetaan väkeä, niin kriteerien pitäisi olla samat. Mutta samaan hengenvetoon täytyy todeta, että kun meillä ole tarkoitukseen kai se, että kaikkien työurat suuntautuisivat kentälle, niin miksi ylipäätään pitäisi olla hirveän tarkkoja nämä fyysiset vaatimukset. Sanotaan näin, että puhun nyt pienten miesten puolesta, vaikka itse olenkin isokokoinen: sääliksi käy, jos menetetään hyvää hakija-ainesta sillä, että he ei yksinkertaisesti läpäise pääsykokeita, vaikka muuten olisivat aivan loistavia poliiseja.

J: Näkisin tuon asian sen hakijan ja tulevan työntekijän näkökulmasta. Pidän sitä itse hyvänä, että fyysiset vaatimukset olisivat korkeat, ja mielestäni ne saisivat olla naisillakin korkeammat kuin tällä hetkellä, koska se että niihin pitää selkeästi keskimääräistä enemmän treenata ja panostaa, mittaa myös hakijan motivaatiota eli kuinka sitoutunut hän on hakemaan ja pääsemään tähän koulutukseen. Samalla myös jo hakuvaiheessa omaksuu sellaisia elämäntapoja, mitkä on hyödyksi työkyvyn ylläpitämiselle myöhemmin työuralla. Vaikka sitten ollaan tutkinnassa, ja vaikka esimerkiksi omassa työssänikään ei fyysisuus ole läsnä millään tapaa, niin silti pidän tärkeänä että kun tehdään henkisesti raskasta työtä, niin ihminen pitäisi fysiikastaan kiinni. Se on kuitenkin niin tärkeää olla fyysisesti hyvässä kunnossa, että jaksaa näin raskasta työtä. Silloin on ihan perusteltua, että fyysiset testit siellä alussakin on sillä lailla kovat, että niitä ei ihan tuosta vaan tulla tekemään.

M: Komppaan kyllä edellistä: olen sitä mieltä, että jonkun näköiset kriteerit pitäisi olla, kun poliisiksi hakeudutaan, koska ollaan sitten tutkinnassa tai kentällä niin ollaan velvoitettuja toimimaan joissain tilanteissa. Silloin on sekä työntekijän että kohdehenkilöiden että koko yhteiskunnan oikeusturvan kannalta hyvä, että poliisi on sen kokoinen tai siinä fyysisessä kunnossa, että pystyy toimimaan. Näkisin ehkä, siinä on pointtinsa, että ne ovat erilliset miehille ja naisille, koska - totta toki, että pienille miehille se on ehkä vähän epäreilua - mutta jos mietitään jotain muuta fyysistä maailmaa, vaikka naisten ja miesten urheilua, niin onhan niissä kuitenkin erilaiset tasot naisurheilussa ja miesurheilussa tänä päivänä. Onhan se yleisesti hyväksytty tosiasia, että vaikka lähestytään monessa asiassa tasa-arvoa, niin silti miehet ovat fyysisesti voimakkaampia noin keskimäärin kuin naissukupuoli. Toki poikkeuksia on molemmissa, on niitä voimakkaita naisia ja niitä pieniä, heiveröisiä miehiä, jotka muuten saattaa kuitenkin olla loistavia poliiseja.

AB: Me sivuttiinkin tätä jo, että fyysisen voiman ja koon lisäksi on valtavasti sellaisia tehtäviä ja töitä, jotka eivät riipu fysiikasta. Onko kuitenkin olemassa jotain tehtäviä, joissa poliisin sukupuolella on oikeasti merkitystä? Maria, sinä esimerkiksi työskentelet seksuaalirikosten parissa - onko siellä jotain näkökulmaa, että tapausten tutkimisen, ilmitulemisen tai uhrikokemusten kannalta tutkijan sukupuolella olisi merkitystä?

M: On sillä merkitystä. Jos lähdetään ihan lainsäädännöstä ja EU:n uhridirektiivistä lähtien, niin tällaisten haavoittuvassa asemassa olevien uhrien eli seksuaalirikosten tai läheisvakivallan uhrien tai lapsiuhrien osalta on määritelty jo EU-tasoisesti se, että uhrilla on oikeus pyytää samaa sukupuolta olevaa poliisia hoitamaan hänen asiaansa, kuulustelemaan häntä, mikäli hän haluaa. Siinä on ehkä ihan perusteltua se, että on olemassa sekä mies- että naispuolisia tutkijoita siinä samaisessa tehtävässä siten, että pystytään takaamaan se, että uhrilla on mahdollisimman hyvä kohtaaminen ja sellainen tilanne, että hän pystyy sen vaikean asian tuomaan esille ilman mitään ulkopuolisia, poliisista johtuvia esteitä. Eli kyllä siinä määrin sukupuolella on väliä, mutta se vahvistaa vain nimenomaan sitä, että molempia pitäisi olla. Lähtökohtaisestihan yleensä seksuaalirikostutkinnassa ja lapsirikostutkinnassa niin meillä on vielä se tilanne, että suurin osa tutkijoista on naisia.

AB: Mistä se johtuu?

M: Siihen on montakin syytä, mutta edelleen valitettavasti kuulee niitä tarinoita, että varsinkin pienemmällä paikkakunnilla nainen ei välttämättä ole seksuaalirikostutkijana siksi, että olisi halunnut siihen tehtävään, vaan siksi että hänelle on heitetty ne kaikki jutut. Että ota sinä nämä hoidettavaksi, kun sinä olet nainen. Oli sitten lapsia tai ei, niin jotenkin koetaan, että ne on todella hankalia juttuja ja moni poliisi ei halua kohdata niitä, ja että naiselle olisi lähtökohtaisesti helpompaa hoitaa niitä tai uhreille olisi helpompaa puhua naisille. Itse seksuaalirikostutkintaa tehneenä olen ollut tilanteissa, missä uhri on ehdottomasti halunnut miespuolisen kuulustelijan siitä syystä, että hän on kokenut sen turvallisemmaksi ja jotenkin sellaiseksi tilanteeksi, että hän haluaa siihen miespuolisen. Mutta olen ollut myös niissä tilanteissa, missä naisuhrit ovat olleet niin lukossa, että he eivät halua ketään miehiä edes

samaan huoneeseen. Eli ei me voida tehdä sääntöjä, vaan meidän pitää olla monipuolisia viranomaisena toimimaan ja tarjoamaan kaikkia niitä sukupuolia ja mahdollisuuksia, mitä tarvitaan.

S: Poliisin operatiivisissa kenttätehtävissä ja erityisesti erityistoiminnoissa, kuten valmiusyksikössä tai vaativien tilanteiden yksiköissä, naiset ovat selvästi aliedustettuna - käytännössä heitä ei siellä ole tänä päivänä. Näissä erityistoiminnoissa on kyse sellaisista poliisityön osa-alueista, mitkä ovat hyvin marginaalisia kokonaisuutta ajatellen ja missä tarvitaan niitä äärimmäisiä ominaisuuksia, eli jopa äärimmäistä voimaa. On selvää, että niissä naiset tulevat aina olemaan aliedustettuina. Sen sijaan meillä on paljon sellaisia kenttätoiminnan erityistehtäviä kuin koiranohjaajat, moottoripyöräpoliisit ynnä muut, mihin ei käytännössä ole mitään estettä tai syytä, miksi ei naiset voisi hakeutua ja miksei naisten määrä voisi niissä kasvaa huomattavastikin jatkossa.

AB: Puhutaanpa sitten uralla etenemisestä. Poliisilla niin kuin muillakin viranomaisilla on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja siinä erilaisia toimenpiteitä tasa-arvon edistämiseksi. Yksi toimenpiteistä on naisten uralla etenemisen edistäminen. Poliisin alipäällystössä ja päällystöstä naisia on tällä hetkellä noin 13 prosenttia, ja poliisiyksiköiden päälliköistä naisia on 2, eli naisten osuus pienenee mitä ylemmäs hierarkiassa mennään. Sami, opetat johtamista poliiseille eri tasoilla ja olet mukana niin alipäällystö- kuin päällystökoulutuksen opiskelijavalinnoissa. Miltä tilanne näyttää sun näkövinkkelistä?

S: Tilastot puhuvat ihan totta, ja mielellään tosiaan näkisin naisia enemmän sekä hakijoina että opiskelijoina ja opintojen jälkeen myös näissä johtavissa asemissa. Yhtä lailla kuin Suomen poliisin organisaatorakenteen tulee vastata kansakuntaa, ja jos naisia on puolet niin sen logiikan mukaan naisia pitäisi olla poliiseinkin lähes puolet, ja miksei sitten johtotehtävissäkin ihan sama rakenne näkyisi. En näe mitään estettä sille, miksei naisten määrä voisi lisääntyä esimiestehtävissä. Niissähän fysiikkaa ei tarvita, tarvitaan terävää päätä, hyviä vuorovaikutustaitoja ja henkilöstön johtamistaitoja - monenlaisia erilaisia taitoja - , ja on harmi, etteivät naiset ole innostuneet hakemaan alipäällystö- ja päällystöopintoihin nykyistä enemmän. Niin kuin sanottu, mitään estettä sille ei ole. Ja siellä taas kun ei fyysisiä pääsykokeita niin näkisin jopa, että kun kirjalliset kokeet edellyttävät hyviä kirjoittamistaitoja, missä yleensä naiset on miehiä parempia, niin naisille on annettu kaikki menestymisen edellytykset kokeessa. Se on jokaisen omasta motivaatiosta enemmänkin kiinni.

M: Komppaan ihan täysin, totta kai toivotaan sitä. Se on jotenkin kummallinen, ehkä jopa vaiettu asia, että naiset eivät hakeudu poliisissa ylemmäs tai johtotehtäviin välttämättä niin helposti. Minusta tuntuu, että joitain syitä siihen on ehkä se, että meillä ei ole ollut esimerkkejä. Ei ole ollut kenttäjohtajina silloin uran alussa kovin montaa naista, ei ole ollut edes ylikonstaapeleina kovin paljoa naisia. Onneksi koko ajan määrät kasvavat, ja toivon, että nyt erityisesti siellä päällikkötasolla, ylemmässä päällystössä nähdään naisia, koska se totta kai tuo nuorille poliisinaluille sitä esimerkkiä ja ajatusta siitä, mitä voisi urallaan tehdä. Totta kai ehkä perhesyyt voi jossain määrin olla jollain tavalla selittävä. Yleensä naiset ovat pidempään perhevapailla kuin miehet vielä toistaiseksi, mikä saattaa hidastaa - ainakin omalla kohdalla on hidastanut. Pääsin alipäällystökurssille, mutta lähdin sinne sitten vasta äitiysloman jälkeen. Mutta ei se ehkä mikään kokonaisselittävä syy ole missään nimessä, eli toivoisin että esimerkkien myötä tulisi kasvua määriin.

AC: Itse kun olen juuri valmistunut alipäällystön erikoistumisopinnoista, niin voin ilokseni todeta, että juuri laitettiin kurssin kesken viestiä ja työllistyminen näyttää erittäin hyvältä. Siellä on jopa tällä hetkellä prosentit naisille, jotka ovat saaneet ylikonstaapelin tai rikosylikonstaapelin virat. Erittäin hienolta näyttää, koulutuksen jälkeen työllistytään. Meidän kurssilla oli 10 naista 49 opiskelijasta.

AB: Ehkä se on siis vain ajan kysymys, että naiset kipuaa siellä organisaatiossa eteenpäin.

S: Joo kyllähän meillä näyttää ihan hallitus tässä nyt esimerkkiä ja rohkaisee naisia etenemään. Se on ihan totta, mitä Maria sanoit, että kun erityisesti kentän puolella on ollut harvinaisempaa, että naiset ovat olleet johtotehtävissä. Ja se ei voi olla näkymättä tänäkään päivänä, että edelleenkin heitä on hyvin vähän operatiivisen kenttätoiminnan johtamisen puolella. Tervetuloa.

M: Onkohan tässä tavallaan sellaista tietynlaista sukupuoleen sidottua... olen joskus miettinyt sitä, että tällaiset tunnolliset työntekijät, jotka ovat vähän arkoja kauheasti itseään kehuaan, voivat olla naispuoleisia. Tuntuu, että miehillä on enemmän sitä henkselien paukuttelua tai sellaista vähän rohkeampaa hakemista. Että lähdetään hakemaan sinne päällystökurssille suoraan tai koviin tehtäviin suoraan, vaikkei olisikaan pitkää kokemusta. Jotenkin ehkä monet naiset kantaa mukanaan sellaista tiettyä tunnollisuutta, että enhän minä vielä voi, kun enhän minä vielä ole ollut edes kuin kaksi vuotta tässä vasta, ja moni mies samaan aikaan ajattelee, että minä olen täysin oppinut jo ja nyt lähdetään eteenpäin. Eli ehkä sellaista tietynlaista rohkeaa otetta toivoisi enemmän.

S: Olet ihan oikeassa, se voi olla tosiaan, että nämä nöyrät naiset eivät sitten näe itseään siellä näiden henkseleitä paukuttelevien miesten esimiehinä vielä. Se voi hyvinkin jarruttaa hakemista.

M: Kyllä, vaikka voisi tehdä ihan hyvää joskus niille henkseleitä paukutteleville nuorille miehille, että siellä olisi nainen heitä kaitsemassa.

[naurua]

S: Joo kyllä meitä täytyy äidillisesti aisoissa pitää.

[naurua]

AB: Milloin nähdään ensimmäinen nainen poliisiylijohtajana?

S: Sanoisin, että ihan ajan kysymyshän se vain on.

M: Saas nähdä, toivottavasti pian.

AB: Ehkä tästä porukasta jo.

[naurua]

AB: Katsotaanpa lopuksi isommin kristallipalloon. Vuosi sitten poliisikoulutuksen historiassa oli tosiaan ensimmäinen sellainen kurssi, jolla 50 prosenttia opiskelijoista oli naisia. Keskimäärin naisia on ollut hakijoissa ja opiskelijoissa noin 30 prosenttia. Näiden lukujen valossa naisten määrä kasvaa poliisissa. Siinä vaiheessa tulevaisuutta, kun puolet poliiseista on naisia ja puolet miehiä, tuleeko jokin muuttumaan poliisin työssä tai työyhteisössä tai työväliseissä...?

M: Toivoisin ainakin, että vaikka poliisi on paljon muuttunut vuosien saatossa, niin kyllä meillä paljon on sellaista tietynlaista vähän jähmeää johtamiskulttuuria erityisesti, jonka toivon naisten lisääntyessä niin alipäällystössä, päällystössä kuin päällikkötasolla muuttuvan, ja päästäisiin vielä lähemmäs sitä sellaista henkilöjohtamista ja pois siitä tietynlaisesta saman mallin setämieskomisario-tilanteesta, jos näin voi sanoa. [naurua] Saataisiin moninaisuutta ja värikkyyttä siihen kulttuuriin ylipäänsä.

AC: Ainakin itse uskon, että meillä kehittyvä välineistö ja koulutus koko ajan parempaan suuntaan. Pystytään paremmin vastaamaan näihin haasteisiin, jota työ tuo tullessaan.

J: Näkisin sen jotenkin niin, että kun kuitenkin poliisin tehtävät tulevat sieltä poliisilaista, ja mun mielestä yhteiskunnan tarpeiden pitäisi olla se, mikä määrittää työn sisältöä ja painopisteitä, että se on se, mikä ensikädessä ohjaa poliisin työn muuttumista enemmän kuin sukupuolijakauma. Johtamisesta täytyy sanoa, että tunnistan kyllä tuon ja olen samaa mieltä, että kun naisten määrä lisääntyy, niin se voisi varmasti tuoda myös hyviä muutoksia. Mutta kun olen nähnyt naisvaltaisella alalla johtamista ja vertaan sitä tällaiseen miesvaltaiseen alaan, niin tässä on tosi paljon hyvää myös tässä miesvaltaisen alan johtamisessa. Toki siinä on myös niitä jähmeitä, mutta jotenkin haluaisi ajatella, että johtamisestakin voisi säilyttää sellaiset hyvät käytännöt ja tavat huolimatta siitä, kumpaa sukupuolta se on, joka siinä paikalla toimii. Se olisi se ideaalutilanne mun mielestä.

M: Juuri näin. Ja ehkä sellainen ihan konkreettinen asia, mitä toivon siitä, että kun naisia on enemmän, on ihan tilat. Olen ollut useassa poliisilaitoksessa, missä tilat on suunniteltu siten, että siellä on 85 prosenttia miehiä ja muutama nainen. Eli ihan sosiaalitulat ja tällaiset, niin toivon, että ne olisi jatkossa suunniteltu 50-50 -ajatuksella.

S: Kyllähän naisten määrä tulee varmuudella kasvamaan kaikissa eri henkilöstöryhmissä, ja se tulee vaikuttamaan moniin eri asioihin. Meidän perustehtävät eivät tule muuttumaan mihinkään: edelleen poliisi ajaa keikkaa, tutkii rikoksia, mutta tehtäväkenttä tulee varmuudella laajenemaan jatkossa vielä, ja sieltä löytyy erilaisia asiantuntijatehtäviä, ja myös ne vaativat omaa johtamisasiantuntijuutta. Me tulemme tarvitsemaan hyvin paljon erilaisia ihmisiä jatkossa - ei vain mennä sillä erottelulla, että miehiä ja naisia, vaan erilaisia miehiä ja erilaisia naisia erilaisiin tehtäviin. Meidän täytyy oppia näistä hyvistä käytännöistä, ja ollaan jo menty eteenpäin organisaationa tasa-arvon toteuttamisessa, johtamisessa, kaikessa muussakin, ollaan yksi maailman parhaita poliiseja, ellei paras. Mutta siihen ei pidä tuudittautua, vaan tehdä paljon töitä sen eteen, että pidetään se kärkisija ja kehitytään vieläkin paremmiksi. En malta olla sanomatta, että koulutuksella on yksi iso merkitys siihen, että mihin suuntaan organisaatio menee. Koulutukseen valittavat henkilöt ja sen jälkeen niiden koulutuksessa opittujen asioiden soveltaminen käytännössä. Ihmisten kanssa työskentely - ihminen on se tärkein voimavara meidänkin organisaatiossa - niin se täytyy tehdä taitaen.

AC: Olen samaa mieltä Samin kanssa, ja itse ainakin haluan kannustaa kaikkia opiskelemaan ja oma osaamista päivittämään. Meidän organisaatiossa on äärettömän laadukkaita nämä koulutukset, niin sitä kautta voidaan myös vaikuttaa asioihin ja olla parempia työssämme.

M: Komppaan kyllä molempia puhujia vahvasti. Ja tuo Samin ajatus, että päästäisiin vähän ehkä tästä kysymyksestä jo eteenpäin. Ettei enää mietitäkään sitä pelkkää tasa-arvoa sen suhteen, onko mies vai nainen, vaan tasa-arvoa sen suhteen, että olemme kaikki tarvittavia ja tärkeitä. Eli tarvitaan monenlaisia ihmisiä huolimatta siitä, mitä sukupuolta he sattuvat edustamaan.

AB: Lopuksi vielä pieni tervehdyskierros. Millaisia terveisiä lähetätte tuonne eetteriin tytöille ja naisille, jotka ehkä miettivät voisiko poliisi olla heille se oikea ammatti?

M: Ehdottomasti hakemaan! Poliisi on aivan loistava vaihtoehto näinä päivinä, koska harvassa muussa ammatissa pystyy tekemään näin montaa erilaista tehtävää ja vaihtelevaan samalla koulutuksella hankittua pätevyyttä hyvin, hyvin erilaisiin tehtäviin.

S: Kyllä se näin on, että me ollaan varmaan ihan poikkeuksellinen organisaatio siinä, että tehtäviä löytyy ihan laidasta laitaan. Jokaiselle löytyy varmuudella se oma, missä parhaiten voi tuoda omat kykynsä esiin ja parhaiten toteuttaa itseään. Monihan tulee poliisiksi siksi, että haluaa vaikuttaa asioihin ja haluaa auttaa ihmisiä.

J: Kyllä mäkin korostaisin sitä, että tehtäväkenttä on laaja ja on paljon erilaisia tehtäviä, missä erilaiset vahvuudet pääsevät oikeuksiinsa. Itse kuulun niihin, jotka on pienestä tytöstä asti halunnut poliisiksi, mutta monen monta vuotta se vei, että uskalsi hakea, sen takia että on pienempi kokoinen. Kun kertoi näistä poliisihaaveista, niin varsinaisesti ei ihmisten reaktio ollut hirveän kannustava. Poliisi nähdään niin tietyn tyyppisenä hahmona, mutta siitä haluaisin päästä eroon. Että muistetaan, että poliisi voi olla monenlainen, ja meillä on monenlaisia tehtäviä, missä eri vahvuudet ovat hyväksi. Rohkeasti vaan hakemaan, jos tuntuu siltä, että tämä voisi olla se oma juttu.

AC: Ainakin omasta mielestä on äärimmäisen hienoa herätä joka aamu ja mielellään lähteä töihin, ja tuntee mielihyvää siitä työstä mitä tekee. Että tekee arvokasta työtä, ja voi toimia toisten hyväksi ja tehdä hyviä asioita.

M: Ja tuosta tuli vielä mieleen, että enpä tiedä montaa muuta ammattikuntaa, jossa olisi samanlainen yhteisöllisyyden tunne kuin poliisissa on. Tietyllä tavalla kyllä oman, hyvin laajan perheen saa, kun poliisiin hankkiutuu.

S: Ja sen voisi vielä lisätä, että meillä poliisissa on monista muista ammattikunnista poiketen sama palkka miehillä ja naisilla. Eli meidän palkkatiedot ovat julkisia, ja ne voi suoraan lukea tuolta ihan julkisista lähteistä. Ei ole erikseen naisten ja miesten palkkoja, vaan palkat on luettavissa tuolta julkisista taulukoista.

M: Juuri näin, tämän uran varrella ei ole sitä koskaan tarvinnut miettiä, että palkka olisi pienempi kuin vastaavaa työtä tekevällä kollegalla, koska ne ovat suoraan sieltä taulukosta.

AC: Kyllä.

J: Kyllä.

AB: Kiitos paljon keskustelusta.